Yoon Cultural Foundation
یون کولتوري یون
۱۳۸۷

د لوونو فصل

(په شپېتمو کلونو کې د پښتو شعر څو بېلګې)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ ل

د لوونو فصل

(په شپېتمو کلونو کې د پښتو شعر څو بېلګې)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	دلوونو فصل
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۳)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۳)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

ډالۍ

((زلمي هېوادمل)) ته چې پر دې دنيا يې د خپل زلميتوب خوږې شېبې د پښتو د خدمت لپاره پر منډو رامنډو، دګردجنو پانو پر لټولو او پلټولو، د ناڅرګندو پر څرګندولو، د چاپخونو د ماشينونو پر ګړبهار، د بې وقوفانو د سپېرو او ترخو خبرو پر اورېدلو، پر پليو مزلونو، د نوي ادبي کښت پر کرلو د ځوانو هيلو پر هڅولو، په ويښه د شپو پر سبا کولو، د دې رنګينې دنيا د عيش او عشرت پر هېرولو، په بې درده زړونو کې د احساس پر ټوکولو، د لويانو د حق پر اداکولو او د پښتو د پيکي ګل پر تل ښېرازه ساتلو تېرې کړې او په بله دنيا خو به يې بې له شکه د دوزخ شنې او سرې لمبې له ژونده تاوې وي ځکه چې ده پښتو ته خدمت کړی او پښتو خو د ((دوزخ)) ژبه ده.

په درنښت

د قربانۍ پر همداسې لارې مين

يو بل ((يون))

نيوليک

ګڼه	سرليک	مخ
۱	د دويم چاپ سريزه	۱
۲	پيلاميه	۲
۳	دا کلي مه ورانوئ	۱۳
۴	دميلاد شپو	۱۵
۵	دوه پوښتنې	۱۷
۶	غزل	۱۸
۷	داد ګناهو خبرې	۲۰
۸	هيله	۲۲
۹	دقبر عذاب	۲۳
۱۰	رښتيني انځور	۲۵
۱۱	ګل سپرلی	۲۶
۱۲	ژوندي يادونه	۲۸
۱۳	دمينې يادګار	۳۱
۱۴	د اوبو رنګ	۳۲
۱۵	دمينې اور	۳۴
۱۶	سپېڅلې	۳۵
۱۷	دپرون سندرې	۳۶
۱۸	اپت	۳۷
۱۹	جګړه	۳۹
۲۰	زمابرخه	۴۰

۲۱	وروستۍ سلګۍ	۴۱
۲۲	دزنګ پتري	۴۳
۲۳	دمورليک ته	۴۴
۲۴	د پېړۍ ګاليله	۴۶
۲۵	غوټه ونه	۴۸
۲۶	غزل	۵۰
۲۷	د زهروپيالې	۵۱
۲۸	دنظرباران	۵۲
۲۹	د تيغونو لو	۵۳
۳۰	دحجرو شهادت	۵۵
۳۱	اوښکې	۵۶
۳۲	غزل	۵۸
۳۳	غزل	۵۹
۳۴	درڼا نيالګي	۶۰
۳۵	ژوبل دردونه	۶۲
۳۶	دنور وږي	۶۴
۳۷	دځنګل جنازه	۶۶
۳۸	پردی ساقي	۶۷
۳۹	دمحبت ګلونه	۶۸
۴۰	دحقيقت ډولۍ	۷۰
۴۱	غزل	۷۲
۴۲	مخه ښه	۷۳
۴۳	د محمد اسمعيل يون لنډه پېژندنه	۷۶

د دويم چاپ سريزه

پر ۱۳۲۹ل کال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د درېيم ټولګي محصل وم. دا وخت مې په ((شخصي لګښت د کتاب چاپ)) يو کوښښ او يو خوځون پيل کړی و او هڅه مې کوله يو شمېر هغه افغانان، چې له اقتصادي پلوه يې روزګار ښه و، دې ته وهڅوم چې په خپل لګښت علمي او هنري کتابونه چاپ کړي او په دې ډول د هېواد د فرهنګ په وده کې برخه واخلي. زموږ لومړی هڅه په دې برخه کې بريالی شوه او د خپل ټولګيوال (پښتون بهرامزي) په مالي لګښت مې ((نيمګړي ارمانونه)) اثر چاپ کړ. دا کار ددې سبب شو، زما نور ټولګيوال چې تر پښتون بهرامزي يې اقتصاد پياوړی و،

دې ته وهڅېږي، چې هغوی هم د اثارو د چاپ او نور فرهنګي چارو لپاره پانګه بېله کړي. په دې کې زما يو بل ټولګيوال (حاجي خان محمد) چې يوې ډېرې درنې پښتنې کورنۍ ته منسوب و، د يو بل اثر د چاپ ژمنه وکړه، دا اثر ((د لوونو فصل)) و، چې ما د همدې ۱۳۶۹ل کال په بهير کې ترتيب کړی و. دا اثر اصلاً په شپېتمو کلونو کې د پښتو د څو نوموتو

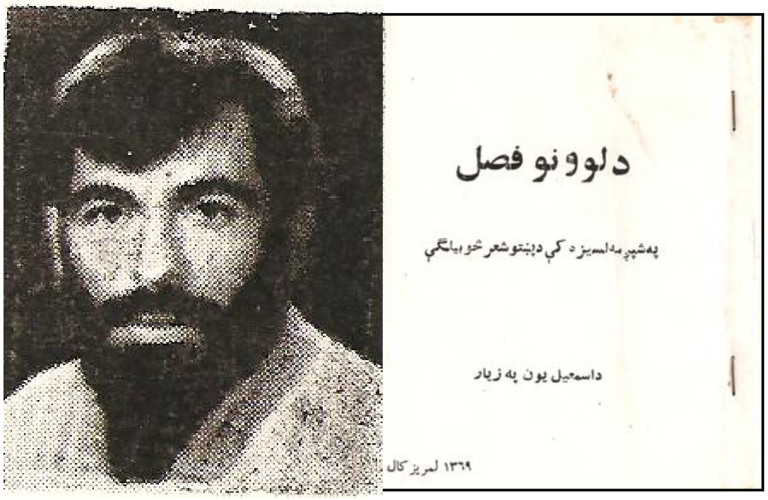

شاعرانو د کلام ځينې بېلګې دي، يا غورچاڼ دی چې اکثره د همدې لسيزې د حالاتو انځورنه کوي او هغه وخت زما هدف او پلان دا و چې موږ بايد د هرې لسيزې په پای کې د خپل ادب د بېلابېلو صنفونو منتخبات ترتيب کړو او دې سره به موږ ته په ډاګه شي، چې موږ له يوې لسيزې بلې ته په فرهنګي ډګر کې

ځو مره پرمختګ کوو. د شعرونو دا غورچاڼ مې د همدې مقصد لپاره ترتیب کړی و، غوښتل مې د لنډو کیسو یو منتخب هم ترتیب کړم، خو بریالی نه شوم. دې اثر ته مې هغه وخت ځکه د ((لوونو فصل)) نوم ورکړ، چې پر هغه وخت په افغانستان کې د سرونو لوګه و او موږ هیله لرله، چې د انساني سرونو د لو دا لړۍ باید بلې لسیزې ته وانه وړي او زړه کې مې ګرځېدله چې که بله لسیزه کې زموږ هېواد ارام و او ما د بلې لسیزې د شعرونو غورچاڼ چاپوه، نو بیا به پرې د ((ګلونو فصل)) نوم کېږدم، خو په خواشینۍ سره باید ووایم چې د ((لوونو فصل)) د شعري جونګ تر چاپ وروسته دادی نږدې دوه لسیزې تېرېږي، خو په افغانستان کې د سرونو لو همغسې روان دی. په دې تېرو دوو لسیزو کې زه بیا هم د دې جوګه نه شوم، چې د پښتو شعر او یا هم لنډې کیسې منتخبات چاپ او بیا له تېر سره پرتله کړم. خو اوس چې زه د خپل تېر کړي فرهنګي کار پر بیا راټولېدو او بیا کتنه بوخت یم، نو ددې اثر بیا چاپ او د انټرنټ څپو ته د هغه خوندي کول راته هم ضروري ښکاره شول. که چېرې زموږ نور ځوان فرهنګیان په هره لسیزه کې د خپل شعر منتخبات ترتیبوي، نو دا اثر ورته د هغه وخت د استوګن ادبي بهیر د یوه لس کلن شعري واټن ځو غوره بېلګې په لاس ورکولای شي. دا چې دا کتاب هغه وخت

زما د یوه ګران ټولګیوال حاجي خان محمد په مالي لګښت، د خوشال فرهنګي ټولنې د لومړني چاپي اثر په توګه ټولنې ته وړاندې شوی و، نو دلته لازمه بولم چې له ګران حاجي خان محمد او همدارنګه خوشال فرهنګي ټولنې څخه ډېره مننه وکړم، چې دا اثر یې همغه وخت د چاپ له لارې خوندي کړ. د یادونې وړ بولم چې حاجي خان محمد او خوشال فرهنګي ټولنې بیا تر دې وروسته ډېر نور فرهنګي خدمتونه هم ترسره کړي، چې پر خپل ځای یې باید یادونه او مننه ترې وشي.

زه په داسې حال کې چې اوس د خپلو اثارو د خوندي کولو پر کار بوخت یم، له نورو لیکوالو هم هیله کوم، چې خپل هغه اثار چې پر دویم ځلي او یا څو ځلي چاپ ارزي، بیا راټول او چاپ کړي او که چېرې چاپوي یې هم نه، نو د کمپیوټر او انټرنټ حافظې ته دې وسپاري، چې د مرګ له دایمي خطر څخه وژغورل شي، فرهنګي شتمني د ټول ملت مشترکه پانګه ده او موږ ټول یې د خوندي کولو مسوولیت لرو. د همدې هیلې په هیله چې زموږ فرهنګي شتمني د هر ډول ناتارونو له خطرونو او ګواښونو خوندي وي، خپله دا سریزه رالنډوم، دا هم تاسې او دا هم په شپېتمو کلونو کې ((د لوونو فصل))، خدای دې وکړي زموږ په هېواد کې نور د سرونو دا لوونه بند شي، په همدې هیله.

ښه لو دی د ګلاب ګلاب سرونو په وطن کې
یو اور خو خدایه بل کړې د لوګرو په وزرونو

په درنښت
پوهندوی محمد اسمعیل یون
کابل- افغانستان
۱۳۸۷ل کال- د سلواغې ۶مه

پيلامه

د سقراط په باب دا خبره ويل شوې چې: ((هغه شعر له جنون سره يو شی بالـه)) دد غـې خبرې تفسير پـه لېونتوب سره نـه کېږي، بلکې دا خبره کولای شو چې د يوه بل اديب او شاعر (مليتون) په يوې جملې سره تفسير کړو هغه وايي: ((څوک چې غواړي شعر ووايي بايد پـه خپله مجسم شعر وي)). ځکه نو شعر ويل څه اسانه خبره نه ده، هر څوک چې غـواړي پـه ځان د شاعر نوم کېږدي، تر هر څه دمخه بايد هغه د شعر ويلو شعور ولري، د هغه ذهن بايد ددې توان ولـري، چې ژوند، ښکلا او اړيکي د خپل ذهن د ازمېښتونو او تجربو پـه مرسته د شعور او تحت الشعور په دنيا کې ووينې څو يې هنري انځور زموږ د احساساتو پر ارامـه حالت غوغـا راګډه کړي. د يـوه ښـه شعر، انطباعي رمز پـه همدغـه ټکي کې پـروت دی. پـه پښـتو ژبـه او پښتني ټولنه کې هم شعر او شاعري ددغه قوم لـه اند او ژوند، هنـر او ښـکلا سره تلپـاتې ملګری دی، چې تراوسه يـې خورا زياته وده کړې ده، د پښتو شاعري د اوسنۍ پياوړتيا يو دليـل دادی چې دغه شاعري لکه د نورو شرقي ملتونو د شاعرۍ پـه

شان دا سې کلاسیکه زېرمه لري چې شاعر یې د تاریخ په هر څرخ کې له هغې څخه په کمي او کیفي لحاظ فیض او برکت مونده لی شي. حمید ماشوخېل نن سبا نه یوازې د پښتو او پښتني شاعرۍ بلبل یادېږي، بلکې د خپل کمال په سبب یې په ټوله سیمه او نړۍ کې د شعري بهیر رښتیني کاروانیان پېژني او نن یې هم دده شعر دده موشګافي ته دده په خپله وینا د حیرت ګوته په غاښ نیولې ده. حمید په رښتیا هم د شعر نعمت یانې هغه تلپاتې لوربینه د پښتنو په برخه کړې، چې په هغې سره د پښتني او انساني اند او ژوند ټول اتموسفیر تسخیرولای شي. د هغه شعر زموږ د شعر او زموږ د شاعر لپاره هغه مثال دی، چې د هغه په مرسته د انسان د ضمیر په ائینه کې هم اوښکې لیدلای شو، هم شبنم او هم خنداوې. څکه:

د غفلت په خوب ویده خلق یې ناوري
کـه ((حمید)) نـارې وهـي لکه جرس
دیوان (۱۳۲) مخ

په همدې ډول د رحمان بابا د شعر فیاض سمندر د ژوند د حقیقت او انساني معرفت په حقانیت کې یو بل ډول احساس او کیف لري چې بې ښه او بده پر زړونو او فکرونو اغېزه کوي او د تسلیمۍ غاړه یې د شعر هنګامې ته ږدي:

بیـا دې مـخ دی جـار وتلـی څـه بـلا شـوه
دا بــلا لــه کومــه لــوری راپیــدا شــوه
دا زمـا پــه یــار کــې مهــر وفــا نــه شــته
کــه دنیــا واړه بــې مهــره بــې وفــا شــوه.

د رحمان بابا دېوان (۱۷۰)مخ

هو:

لــه مقــدمې راتېرېــږو او د ((لوونــو فصــل)) د کرونــدو پــر درمندونو باندې وراوړو. زمـوږ د اوسـنې نسـل پـه اند و ژوند کې دغه فصل داسې فصل دی، چې پـه عـام ډول زمـوږ د ملت د اوسني عصر حماسه جوړوي، هو حماسه د لوونو حماسـه، د درمندونو حماسه، د وینو حماسه او د غربت حماسـه، دا ددغـه اثر د شعر تګلاره ده او پـه عمـومي لحـاظ پـر همـدې واټ روان انځوریز کاروان دی. په دغه اثر کې د اوسني پښتو ((شعر)) د منشور ټول هغه اړخونه چې د انعکـاس قابلیت لـري او لـه یـوې رڼایي سرچینه اخلي، په ډاګه کېږي، دغه شعري اثـر کـه مـوږ د یوه منشور په توګه خپلې مخې تـه کېـږدو، کېدی شي د هرې ضلعې او هـر اړخ پـه تـرڅ کـې بېلابېـل خصوصـیتونه مطالعـه کړای شو، په دغه ښکلاییز انځور کې د اوسني شعر ځینې ډېر مهم او د پاملرنې خصوصیتونه لیدلای شو:

په اوسني شعر کې د پخواني شعر خلاف د یوه انځـور مسـئله هېڅکله نه ده طرحه، په پخواني شعر کې ډېر ځله داسې عنعنـه

وه چې یو شعر باید یو انځور په ګوته کړای شي، معمولاً په پخوانیو ډېرو ښو شعرونو کې له دغه چال چلند څخه کار اخیستل شوی، مګر د اوسني شعر په ترڅ کې دا خبره ډېره نادره کار ګڼل کېږي. ځکه اوسنی شعر د انځور شعر دی، کېدی شي په یوه شعر کې د انځورونو امېلونه ووینو او کېدی شي د اوسني شاعر په لسو شعرونو کې د پخوانو دېوانونو په اندازه انځورونه ومومو، تر ډېره حده دا خبره د دغې مجموعې د شعرونو په برخه کې هم صدق کوي، راځئ دلته یو څو بېلګې په لنډېز سره ولولو:

اشنا د موسېدلو حق له موږ نه دی اخیستی
د خپل او د پردي پر موږ د غم مهرباني ده
زما په وران مالت وراني جونګړې وران وطن کې
د مرګ او د سرو وینو دم په دم مهرباني ده

د زړه د پرهرونو د ټکور امید یې نه شته
چې نن په رقیبانو د مرهم مهرباني ده.

که چېرې خبرې ته لږ دقیق شو، نو دې نتیجې ته رسېږو، چې زموږ اوسنی ((شعر)) په تېره بیا د هغه ځوانه برخه لږ دقیقې

تشـریح او څېړنـې تـه اړتیـا لـري، ځکـه دغـه انځـوریزې غـوټې تر او سه هم زموږ په قلمونو او زمـوږ پـه وحشـت ځپلو ارادو نـه پرانیستل کېږي، همدا وجه ده چې پـه پـورتنیـو دریـو بیتـو کـې یـو د ((مهربـانۍ)) انځـور داسې پېچلې پدیـده ده چې ددغـه شعر په ترخ کې په څو اړخونو سره کاربدلې ده او هر ځای خپـل خپل انځور ښیي، چې یو اړخ له بل اړخ سره یو رنګي نه لري. په همدغو دریو بیتونو کې هره برخه یو ځانګړی او اوچت انځـور موږ ته راښیي په داسې حال کې چې پخوانی شعر او شـاعري په دې اندازه انځوریزه نه وه، دا هم ددغه اثر څو نورې بېلګې:

جېلوانه!

دا لمـدې لښـتې مـې پـه مـلا بانـدې پـه پـام وروه
چې دا مـې نـوې د اختـر کـالي دي څیـرې بـه شـي
مـانۍ د بـاورونو مـې تـالا ځکـه نـن ښـکاري
ملګـري د یـوې لارې یـو ارمـان معاملـه ګـر دي
لـیلا کـه د ښایسـت د سـوداګرو سـره لاړه
زمـوږ پـه زمانـه کـې مجنونـان معاملـه ګـر دي.

مخکې مـو هـم اشـاره وکړه چې زمـوږ د ځوان نسـل شـاعري زموږ د عصر حماسه ده، هغه حماسه چې زموږ په ټولـه شـاعرۍ

کې يې د شکل او محتوا په لحاظ ساری ډېر لږ ليدل کېږي، ځکه زموږ د غه حماسه زموږ د مظلوم ولس، زموږ د شهيد ولس، زموږ مهاجر ولس او زموږ د بريمن ولس د دغه عصر د ژوند هغه څه له ځانه سره لري، چې د مظلوم، شهيد او مهاجر ولس د شاعر د زړه او فکر په ژورو کې حلاجي شوی، انځور شوی او شعر شوی دی. هو هغه څه چې د وينو په زړه کې يې يوازې حساسې سترګې ويني، هغه څه چې د غم د اوښکو د سمندرونو او سېلابونو تر غرونو هغه خوا يې يوازې همدغه ځوان شعر او شاعر ويلي، دغه څه په دغه اثر کې ليدلای او لوستلای شو.

دا کلی مه ورانوئ،
ګورئ چې هلته ددې تورې تروږمۍ له غېږې
ساړه زګېروي جګېږي
سوزمن اواز راځي
او اميدوارې ميندې
د انتظار د بڼ د سرو ګلونو لارې څاري
دا کلی مه ورانوئ!
دا کلی مه ورانوئ! (څاڅکی، څاڅکی ۲۳ مخ)

په هر صورت ! ددغې مجموعې د شاعرانو پر وړاندې يو مهم مسئوليت هم شته، هغه دا چې: دغه کيفيت چې په دغو اشعارو کې او ددغو شاعرانو په نورو شعرونو کې ليدل کېږي، بايد نور هم لوړ کړای شي او خپلې شاعرۍ ته بايد نوره هم ښکلا او ځلا د تلپاتې ډالۍ په توګه ور په برخه کړي، نن سبا يو شمېر شاعران زموږ په افغاني ادبي بهير (پښتو او دري) کې داسې هم شته چې بې وخته په وچ غرور ځنګه په پچه سپاره شوي، نو بيا يې د کشمير د ليدو او فتحې نارې بې له دې چې د زمان پر وړاندې امتحان ورکړي پورته کړي دي، په دې هيله چې زموږ ځوان شاعر زمان او زماني ازموينه په خپله ايجادي برخه کې له ياده ونه باسي.

په درنښت
پوهنمل خالق رشيد
د کابل پوهنتون د فرهنګي شورا رئيس

دا کلی مه ورانوئ

دا کلی مه ورانوئ !
دا کلی مه ورانوئ !
ګورئ چې هلته د شنو ولو د شنو سيورو لاندې
ګورئ د شنې ويالې ترخنګه د جلګو د پاسه
يو کوچنی پروت دی
يو کوچنی ويده دی
او د ورې لوپټې لاندې
په خوب وړو سترګو
د ناز په غېږه کې کوچني شينکي خوبونه ويني
دا کلی مه ورانوئ !

✵✵✵

دا کلی مه ورانوئ !
ګورئ چې هلته لکه زرکې زموږ د کلي نجونې
ګورئ چې هلته د بامو پر سر نورسې پېغلې

کتار کتار
د لمر تر وړانګو خپل پیکي جوړوي
او په مینو ژبو
د پېغلتوب غوږ کې د ځوان هوس سندرې بولي
دا کلی مه ورانوئ !

✵✵✵

دا کلی مه ورانوئ !
ګورئ چې هلته له هغو سپېرو کوډلو څنې
ګورئ چې هلته ددې تورې تروږمۍ له غېږې
ساړه زګېروي جګېږي
سوزمن اواز راځي
او امید وارې میندې
د انتظار د بڼ د سرو ګلونو لارې څارې
دا کلی مه ورانوئ !
دا کلی مه ورانوئ ![1]

[1] څاڅکي څاڅکي، د لیکوالو ټولنه، ۱۳۶۸ل کال، ۲۲-۳۲مخونه.

د ميلاد په شپو کې

اى ! ددې شنه اسمان په غېږه کې خوب وړې سپوږمۍ !
اى ! په دې شپو کې د پردېسو د سفر ډيوې !
اى ! د ګلونو او د پېغلو ، پېغلو وينو پرې !
ته راته ګورې؟
ته راته ګورې چې د کرېکو او تيارو ننبه شوم؟
او د ساړه ژمي خوني او ګنهکار ابليس
زما د ګلابو او نرګسو باغ کې اور وکاره !
ته راته ګورې؟
ته راته ګورې چې محل مې له کارغانو ډک شو ؟

او په ويالو کې د هيليو بڃي وسوزېدل !
او زموږ د کلي ميندې
د ميلاد شپو کې (بې لاسو او پښو بچيان زېږوي) ؟ !
ته راته ګورې؟

❋ ❋ ❋

ته راته ګورې چې مې ټول کلی چاره چاره دی؟
خلک په نوکو او برچو د يو بل ستر ګې باسي !
او د مالت نجونې
په خپلو تورو تورو څڼو کې ځوزان ټک وهي؟
آه
آه نازولې سپوږمۍ !
آه د رڼا مورې ![1]

---

[1] څاځکي څاځکي، د ليکوالو ټولنه، ۱۳۶۸ل کال، ۹۲-۹۳ مخونه.

افضل ټکور

دوه پوښتنې

مور تپوس راځنې وکړو
کوم څیزونه دې خوښېږي؟
ما ځواب کې ورته وویل:
درې څیزونه مې خوښېږي
چې دي:
ژوند ، مینه او حسن
هغې بیا پوښتنه وکړه
کوم څیزونه دې بد ایسي؟
ما ځواب کې ورته وویل:
درې څیزونه مې بد ایسي
چې دي:
مرګ، وینه او ظلم، [1]

[1] ژوندون مجله ۱۳۲۸ ل کال، ۲-۲ ګڼه، ۴۲ مخ.

افضل ټکور

غزل

په موږه بدنصیبو د تورتم مهرباني ده
د یار د تورو زلفو پېچو خم مهرباني ده

دا موږه جل وهلي یې د ګوټ په تمه مړه شو
په غیر و غمازانو د صنم مهرباني ده

یارانو د دار لوبه خو لا نه ده ختمه شوې
چې نه مرو دا په موږه د ستم مهرباني ده

دا اوښکې مې د سترګو څه ګیلې څه اسوېلي شي
د وخت رابانديې دا په هر قدم مهرباني ده

اشـــنا د موســېدلو حــق لــه مــوږ نــه دی اخیســـتی
د خپــل او د پـــردي پــر مـــوږ د غـــم مهربـــاني ده

زمـا پــه وران مالـت ورانــې جـونګړې وران وطـن کـې
د مـــرګ او د ســـرو وینـــو دم پـــه دم مهربـــاني ده

د زړه د پرهرونـــو د ټکـــور امیـــد یـــې نـــه شـــته
چـــې نـــن پـــه رقیبـــانو د مـــرهم مهربـــاني ده.[1]

---

[1] له (پرهرونه او ټکورونه) شعري مجموعې څخه.

احمد تکل

دا د ګناهو خيرى

ويې مروړه يويې سه
دا د ګناهو خيرى
چا به له پيالو سره غمونه اړولي وي
چا به د نيمرسې ګناهکارې له تتېر نه شراب څښلي وي
دا د بېخوديو استغراق درسره ومينځه
اوه څپې،
اوه ګامه پسې پورته کړه
پرې مينځه... !
دغه د صادقو جنګياليو د عورتو د لامبو خيرى
وروسته د ګناه له يوې تورې شپې

وېې مروړه يويې سه
دې قمارخانو نه د سګرټو پاتې شوي کاغذونه
دا غليظ لوګي
او ه شپې
او ه ګامه پسې پورته کړه
رون او پاکيزه کړه د پايتخت ګوګل
له چل و قسمونو نه
له شک او ګمانونو نه.

۹/۳/۱۳۶۹

احمد تکل

هیله

جېلوانه !
دا لمدې لښتې مې په ملا باندې په پام اوروه
چې دا مې نوي د اختر کالي دي...
خیرې به شي [1]

۱/۳/۱۳۶۹

(۱) احمد تکل، قلم جریده، ۱۳۶۹ل کال، ۲ گڼه.

د قبر عذاب

ماته ملا ویل: (عیسی د خدای رسول یوه ورځ
له هدیرې دوه مړي،
بیا راژوندي کړل او پوښتنه یې د حال ترې وکړه
نو پرهېزګاره مړي
چې یې له مرګ نه څو پېړۍ تېرېدې
ویل: (په ما عمر شو تېر لکه یوه خوله خندا او یا څپه د نسیم.)
خو ګنهکار مړي چې درې ورځې یې شوې وې لا
له دې نړۍ نه د تلو
ویل چې دومره ځورولی یم ((د قبر عذاب))

چې د پېړيو شمېر يې،
نه شم شمېرى ټول عمر
مونږ ته چې اوس د نړۍ ارته او پراخه سينه
شوله د ګور په شانې
او دا اوچت بې انتها زمردين اسمان چت
مو شوه تخته د لحد،
مونږ چې د ژوند په نړۍ مړه شو د تيارو له لاسه
او دوه اړخيز فشار د ګور د دېوالونو په شان
مونږه زبېښي په منځ کې
او زمونږ څو ګړۍ ژوندون چې شو (د قبر عذاب)
نو دا په کومه ګناه؟
مونږ خو يوازې ژوند کې مينه کړې
او بېګناه يو او سېدلي خپلواک! [1]

[1] اخبار هفته، ۱۳۲۸ کال، ۲۳ ګڼه، ۱۴ مخ.

ابراهیم شینواری

ربنتینی انځور

هر څومره چې تورې، تورې لړې
د غره خواوشا راټولې شي
ما د ځلېدونکي لمر شوخو پلوشو لاندې،
هغه وخت چې شین اسمان خندل ماته،
ټولې د غره ونې ببلې، ببلې ښې لیدلې دي
هلته ما په ننبه کړې
چې، تور ننبتر یې زلفې وې،
سیند یې د اوبو پر مخ روان و په مستۍ او عشق
شنه بوټي خالونه وو د غرونو، ځلېدل ښکلي
نه وځي له مغزه نه مې،
هماغه ربنتیانی انځور
او، څرنګه چې دي،
زه یې هماغه ډول پېژنم ! !؛ (۱)
۳۰/۲/۱۳۶۷

(۱) پلوشه جریده، ۱۳۶۹ل کال، ۶مه ګڼه.

اسدالله اسد

ګل سپرلی

شوندې دې نشې زلفې دې دامونه کړه
تېر لکه وږمه په ما دا سپېره وختونه کړه

تاو دې له بڼو نه شم وله دا تېره غشي
مځکه د زړګي زما رنګ په رنګ ګلونه کړه

تورو ګورو وربځو کې مخ د ستورو نه ګورم
جار دې شم وړې سلګۍ پورته مې غږونه کړه

غـوا ړه چـې شـېبه شـېبه سـتا د هـر يـو ګـل رنـا
دې تيـاروګوټونـو تـه بـل د زړه دا غونـه کـړه

ای د زمـانې د لاس ګـل سـپر ليـه دا وايـم
دا سـپېره اغـزي ګـلان کـانې مـې لعلونـه کـړه

مـرګ بـه پـه مـا واړوي خـاورې د ډېـرو پـه څېـر
ژوند يـې د اسد خو بيا دوه سترګې جامونه کړه.[1]

(۱) ژوندون مجله، ۱۳۲۷ل کال، لومړۍ ګڼه، ۲۵ مخ.

ژوندي يادونه

د شپېو مياشتو کلونو
پاتې شوی يو انځور دی
لا يې اوس د زړه په سترګو
په تيارو کې ننداره کړم
هلته
د نګ د نګ چنارونه
پورته شوې هسکه غاړه
د ګلابو جونه هسې
پټه خوله په برم ولاړ دي
او

د دوبي په ماښام کې
د اسمان سپین مخې پېغله
د ختیځ د غره له شانه
را اوچته په نخرو شوه
د کلا له دېوالونو
د چنار له هسکو څوکو
دا هغې ته، هغه دې ته
څه بې واره په کتو شوه
د ماښام تیاره خوره وه
هلته ستوري په ځلا وو
دلته بل وو مشالونه
زه د شنو ونو د لاندې
د اوبو غاړې ته ناست وم
د مرغانو اوازونو د ماښام چوپتیا
کړه ماته
او
وږمو له هره لوري
ژوند ښښونکې سارا وړله
زما خو، ستومانه سترګې
لوبېدلې ښوربېدلې

د سپوږمۍ په پلوشو کې
ګونديې دلته يې يادونه
راتازه شي د ليدلو
د هغې سپوږمۍ د وړانګو
چې يې اوس به ننداره کړې
دا سپوږمۍ او چنارونه ![1]

(۱) ژوندون مجله، ۱۳۶۷ل کال، ۴ګڼه، ۱۸مخ.

د مینې یادګار

نــه راتــه نــوم او نــه نښــان پــاتې شــو
یادګــار د مینــې لونــد ګریــوان پــاتې شــو

چــې پــه ښــېرو دې ځــوانیمرګ نــه شــومه
ســخت مــې پــه زړه دغــه ارمــان پــاتې شــو
څــــومره شـــتمن دې لېونیـــان د مینـــې
قــیس نــه میــراث لــوی بیابــان پــاتې شــو
څــه بېکســـي شــوله راپېښــه خدایــه
زړه هــم کوڅــه کــې د جانــان پــاتې شــو

ســـتا د غمـــزو او اشـــارو لـــه لاســـه
نــه راتــه دیــن او نــه ایمــان پــاتې شــو. [1]

(۱) نغري او سپېلني، ۴۴-۴۵ مخونه.

د اوبو رنګ

زه چې کوچنی وم، د اوبو په مانا نه پوهېدم
کله مې سترګو اوبه سپينې،
کله ژېړې
کله شنې ليدلې،
او همېشه به مې له ځانه پوښتل
چې اوبه څه رنګ لري؟
خو يوه ورځ
په ښوونځي کې
د کيميا ښوونکي
زموږ ټولګي کې په تخته وليکل:

چې: (له دوه او اوا چ) له جمعې نه اوبه جوړېږي
او اوبه،
رنګ نه لري،
خو په هر لوښي کې چې وا چول شي
د هغه رنګ اخلي؛
او اوس
له ډېرو کلو وروسته
لټوو مه
د کیمیا ښوونکی
چې ترېنه وپوښتمه:
تا خو ویل چې اوبه رنګ نه لري،
زموږ د کلي
د ویالې
اوبه نو ولې
سرې
دي؟؟[1]

(۱) وروستی ټکی، ۱۳۶۷ل کال، د لیکوالو انجمن، ۳۷-۳۹مخونه.

د مينې اور

لګېـــدلی مـــې پـــه زړه د مينـــې اور دی
ســـوزېدلی مـــې د ځوانـــو هيلـــو کـــور دی
ټولـــه شـــپه د تـــورو ســـترګو تصـــور کـــړم
رانـــه ورک مـــې د نمجنـــو ســـترګو تـــور دی
د خمـــار دود مـــې جګېـــږي لـــه ليمـــو نـــه
ســـاقي ګـــوره بيـــا مـــې خـــم دربانـــدې پـــور دی
پـــه لمـــن کـــې ټولـــوم د تومـــت کـــاڼي
خدايـــه دا څرنګـــه مينـــه، څـــه پېغـــور دی
حـــوادث بـــه يـــې هېڅکلـــه غلـــي نـــه کـــړي
چـــې پـــه ســـر کـــې مـــې د چـــا د مينـــې شـــور دی
پـــه توبـــو مـــې پښـــې کېښـــودې زاهـــده
بيـــا مـــې عـــزم د مغـــرور اشـــنا پـــه لـــور دی.[1]

(۱) د تيرو په ذهن کې، ۱۳۶۳ل کال، ۱۳۶۱ کال، ۸۹مخ.

لعل پاچا

سپېښتې

دلته د هغې کوڅې ګوټ ته ګورئ
یو دوه جوار ګره ناست دي
او په تېرو، تېرونو کانو باندې، زموږ د تن غوښې کړي بېلې ځانته
نشه او مست مو دي د زړه په وینو
له خندا شنه دي او د سترګو په کونجو کې، سره ګوري خاندي
لاس کې نیولي دي زموږ د تن هډوکو سپېښتې
او پرې کوې زموږ د یار په لمسه
د سپېښتو، سپېښتو لوبه
یو بل ته ګوري سره
په مینه، مینه باندې
لو به روانه ده لا.[1]

(۱) درفش جوانان، ۱۳۲۹ل کال، ۱۴ ګڼه

لعل پاچا

د پرون سندرې

اشنا زما زړګی خو د پرون سندرې وايي
دې نن ته پر سکروټو د ازمون سندرې وايي

مرګيه کړه وکړه نور زمونږ له دې مالته
چې دلته تاندې لښتې د ژوندون سندرې وايي
د مينې په وطن کې د مجنون پادشاهي ګوره
لاسونه يې تک سره دي د قانون سندرې وايي
راځي به دې تورتمه د لمن څيرې کېدو ته
په لار کې د منزل مو سباوون سندرې وايي
يه وخته څه دې وکړه د ښايست بڼ کې زمونږه
چې دلته هر يو ګل نن د جنون سندرې وايي

زړګيه ګيله مه کړه له پردو ځنې ته هسې
نن دلته د پښتو مرګ ته پښتون سندرې وايي.

ممتاز ارمان

اپت

منم
غاټولو
د ازغو لو د پلوسو الماسي څوکې د لمر په وړانګو وسېزلې
او د نړۍ د هسکې څوکې
په هک ، ځک بام یې جنډې د سپرلي ودرولې
خو لا سپوږمۍ
د شپې له تیو د ناز شونډې ایسته کړې نه وې
چې د کارغانو دوزخي وزرې وپړکېدې

او د خزان سړې سیلۍ د سهیل لوري ته راوبهېدې
نو ځکه،
دلته د رېدیو او شینلیو په دې شنه لمن کې
د مارکنډو او خرېړو واکمني
له توتکیو او له زاڼو نه د ژوند په بدل
غواړي وزرې
او د وینو پاڼې پاڼې ګلان.[1]

۷/۲/۱۳۶۹

(۱) قلم جریده، ۱۳۶۹ل کال، ۱ګڼه

جکړ

خپلـــو ورتـــه ځمـــلاوه پـــردو پـــه وينـــو ولاړه
پت خو د پښتو مې پښتنو مې پښتنو په وينو ولاړه
دغـــه کوربنـــو خـــو د نغريـــو ســـوي وځنـــډل
خـــدايږو چـــې ملګـــرو ! مېلمنـــو پـــه وينـــو ولاړه
ځيـرې لېونـو خو هـر چا خپـل، خپـل ګرېوانونـه کـړه
دا مالـــت ښـــاغلو او درنـــو ، پـــه وينـــو ولاړه
جـوړ د غـم جکـړ و د چـا نـوکې د چـا کـوکې وې
هـم تنکـو ګلونـو هـم ازغـو پـه وينـو ولاړه
لـــورو د لـــوګري پـــه زړه ننـــوت بيـــا وواتـــه
يـــو ځلـــې ګنـــاه او بيـــا توبـــو پـــه وينـــو ولاړه
ځـه پوښـتې پـامير نـه چـې لمـن دې ولـې ځيـرې ده
يـــو ځلـــې لېوانـــو او بيـــا ســـپو پـــه وينـــو ولاړه.

۴/۴/۱۳۶۹

کابل

ملوک رغون

زما برخه

چې یې زموږ د مینې ساه واخیسته
ځانته سودا یې د ګناه واخیسته
چا ورته دومره هم ونه ویلې
چې دې رضا زموږ له چا واخیسته
زړه خوږې مینې مې د یار له کتو
خپلو دردونو له دوا واخیسته
نکاح په پټه، پټ په پټه وشوه
لکه چې بده دې ملا واخیسته
رقیبه یاره ! ددې زړه ((رڼا)) مې
تا له سینې ولې په غلا واخیسته
کله چې زموږ د جدایۍ ناره شوه
ما مې له یار ځنې دعا واخیسته
د خوشالۍ او غم د وېش په ورځې
ما له تقدیر ټوله ژړا واخیسته.

ملوک رغون

وروستۍ سلګۍ

په تیاره تیاره ماښام کې
د زړې کوټې په ګوټ کې

د شلېدلي کټ په خوا کې
د سرې چرګې په غاړه
د ناروغې بوډۍ سر ته
نیمه سوې غوندې شمه
پټه خوله په چغو چغو
غلې غلې شان ژړېږي
کله یو خوا کله بل خوا
شي کږه وږه له غمه
کله لپې لپې اوښکې
څڅوي په ځان له بره
کله څر څر اواز وکړي

پتنگــــان پــه ځــان ســـتي کـــړي
کلـــه غلــی شـــي غـــوړ کېــږدي
د بـــــوډۍ پوښــــــتنه وکـــــړي
خــــو ناروغــــه بــــوډۍ هلتــــه
ځنکـــدن کـــوي مـــړه کېـــږي

شـــمعه هـــم د بـــوډۍ خـــوا کـــې
پـــــــه ژړا ژړا ســــــــــوزېږي.

۸/۱۱/۱۳۶۸

د زنګ پتري

((سپرلیه راشه)) په دې ګلو راشه
په شنو غندلو په بمبلو راشه
زموږ د باغ په ونو
د کشمالو په څوکو
لا خو توپان د ژمي
لا خو خمار د وربځو
د توري شپې له زړه نه
بیمار، بیمار پاڅېږي
د سرو غوټو په شونډو
د لمر شغلو ته مخکې
پتري د زنګ وهي.

۸/۴/۱۳۶۹
کابل، خیرخانه

د مور لیک ته

لیک مې د مور نه دی زده
چاته بې ویلي وي
چاته بی زاري کړي
چې راشه زما ګران زوی ته
ولیکه !
زه روغه یم ته څنګه یې !
یاد خوبه دې وي !
چې شنه پاڼه
زموږ د کور له ونې
په زوره چا شکولې وه

ژړل به دې
تاتې-تاتې دې د ېرو کړه
ویده شولې
نو ګرانه مینه ګرکې مې
راولیکه !
زه روغه یم، ته څنګه یې ![1]

۴/۲/۱۳۶۱

(۱) سیلۍ، ۱۳۶۸ل کال، د افغانستان د لیکوالو انجمن، ۷۱-۷۲مخونه

علي ګل پیوند

د پېږۍ ګالیله

ما پخپلو سترګو ولید
هم هغه و
ببر سر ګرېوان څیرلی
لاس او پښو کې زنځیرونه
څو پاګانو یې خندلې
ویلې دا !
دا لېونی دی

پرېږدئ پرېږدئ چې ګونډه شي
په درنو درنو ورنو نو
خو ده !
ده د ځمکې غوږ کې ((هو)) کړه
درته نه مې ویلې ګرانې !
ودې نه لیده څه وشو !
څه ! ته څه ! لنډوه لارې
((که زه وم که نه وم نه وم)).[۱]

(۱) جرګه مجله، ۱۳۶۸ کال، ۶ ګڼه، ۴۹مخ.

غوټه ونه

زما نیکه کیسه کوله
ویل دا لویه ونه ګورې
چې ترې لاندې شنه ویاله ځي
دا سپېرې دېرې وینې
د درنو ناستو وستل دی
د جرګو مرکو ځای دی
په پېړو پېړو کلونه
که به چا زموږ په سیمه
که به چا زموږ په خاوره
که به چا زموږ په لره

که به چا زموږ په بره
د تېري لاس اوږدولو
یا به یې شرم جوړولو
وو تاوده به وستلونه
زما یاد دي بچی دلته
ددې غتې ونې لاندې
دغه ځمکه زونېدله
سره ټول وو ولسونه
چې څه تره دلته وشي
((هو)) پې وشي د سپینږیرو
د خدای زور د خلکو زور شي
سا او وینې شي د نرو
کاشکې دې کیسې کولې
څه یې ویلې له پخوا نه
چې په ((ګڼه)) کې یاد بږي
د ویاړونو له انسانه.[1]

(۱) باولی، ۱۳۶۸ل کال، د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۳۸-۳۹مخونه.

عبدالمالک بېکسيار

غزل

چې يې په سترګو کې ښکاره نه شولې
په شوم ارمانه چې پوره نه شولې
خيال مې د عشق ښکلی جهان په څه شو
اشنا چې ته په کې دېره نه شولې
يا خو څه شوي يا څه کېږي ګلې
نن په ګودر خوره وره نه شولې
که پښتو وي راکې نو بس دی همدا
ما چې در وکاته، ته سره نه شولې
دا خو پښتو مغله نه ده پاتې!
پښتون دې خرخ کړ غرغره نه شولې
ستا په ښايسته خمارو سترګو مې څه
د بېکسيار په ننداره نه شولې.[1]

(۱) د نظر په څوکو له ناچاپه شعري مجموعې څخه

عبدالمالک بېکسیار

د زهرو پیالې

پرون مې بیا ،
د خپلې مینې په سپېره هدیره
ستا د شهیدو وعدو ،
د شناختو ځنګ ته په شپېو وژړل

✵✵✵

او د ګودر خوا کې د وچې ونې
چې د چوغکو په بدل کې یې اوس،
په وچو پاڼو کې ساکښو خپلې ځالې کړي
د اوښکو سیند کړ جاري

✵✵✵

شپېې مې
یو بل پسې، لکه د زهرو پیالې
ستا په ترخو یادو کې
له ستونې تېرې کړلې.[۱]

(۱) د نظرپه څوکو له ناچاپه شعري مجموعې څخه

د نظر باران

رابانـــدې بيـــا چـــې نـــن ازغـــي را اوري
د چـــا نظـــر مـــې پـــه زړګـــي را اوري

اوس مـــې د اوښـــکو چـــاره ګرانـــه شـــوله
لکـــــه بـــــاران د پســـــرلي را اوري
نـــامردي څنګـــه دې ښـــېرې شـــوې پـــر ځـــای
چـــې اشـــنايي مـــې پـــه تنـــدي را اوري
شـــيخه مهـــراب نـــه ســـر راپورتـــه نـــه کـــړې
د ګـــودر خـــوا کـــې شـــنه منګـــي را اوري

پـــر بېکســـيار غريـــب اســـرو اســـرو کـــې
د ګـــل پـــر ځـــای همـــېش ازغـــي را اوري.[1]

---

(۱) د نظر په څوکو له ناچاپه شعري مجموعې څخه

د تېغونو لو

نه... !
هېڅکله ذهن مې دا نه قبلوي
باور مې هم داسې منلی نه شي
چې ددې واټ د پاسه
د پښې دوکان کې هډو
د کړ لپاره سپاره نه جوړېږي
لکه چې ګرم نه يمه !
زه د رښتيا له څنډ نه
په خپلو دواړو غبرګو سترګو وينم

چې پښن په ببرړه، ببرړه
د تسپارونو پر ځای
دلته د کر، کيلې، باران موسم کې
د شنو تېغونو د رېبلو او د ((لو)) لپاره
له سرې او سپنې نه ((لور)) جوړوي
او په ((لوګرو)) يې ارزانه پلوري.

۳۱/۴/۱۳۶۶
کابل

عارف خزان

د حجرو شهادت

زموږ د کلي له سپېرو نغرو نه
نور د اورونو لوګي
لکه بيرغ چېرته د بام د پاسه نه رپېږي
د چينو سترګې د حجرو د شهادت په وير کې
له ډېره غمه ړندې شوي اوښکې نه تويوي
او کلی کوز له پاسه
جوړ د بادونو د مارانو د نڅا جشن ته
په ډېر هيبت
کنډر،
کنډر
ولاړ دی.

۲۸/۷/۱۳۶۸
کابل

عبدالباري جهاني

اوښکې

څه تودې تروې اوبه دي
د ګرېوان پر لور بهېږي
ابدي سکون ته درومي
له ژوندیٔ سترګې بېلېږي

✵✵✵

له هر څاڅکي سره مله وي
د مرموز جهان غږونه
پر اشنا لارو وراخلي
نابلده قدمونه.

د کمزورې دنیا ژبه
د قدرت پښو ته ورلوېږي
د احساس بیده نغمه ده
په باڼو غږول کېږي

✲ ✲ ✲

دا شربکه ګونګې ژبه
هرې سترګې ته اشنا ده
دا د هرې مینې کور دی
دا د هر نفرت غوغا ده.[۱]

---

(۱) له ورکې مینې څخه، ۸۲مخ، ۱۹۷۹م کال.

غزل

دلته وینې هلته وینې ټول وطن زخمي زخمي شو
د ګلابو پاڼې ژاړي چې ګلشن زخمي زخمي شو
د وبا استازی ګرځي پرې کوي مرۍ د حسن
د سپرلو ابۍ شوه بوره هر چمن زخمي زخمي شو
له اسمانه راورېږي دالله(ج) د غضب کاڼې
سمن سر ورته نیولی نسترن زخمي زخمي شو
پسرلی نه و وبا و چې هر باغ کې یې پل کېښود
هره ونه هر یو ګل او هر سمن زخمي زخمي شو
هادي اوس یې نو غمونه ښه په خلاصه ټنډه ګاله
دا خو ستاسو لیونتوب و چې هر تن زخمي زخمي شو.

۳۰/۲/۱۳۶۹
کابل

غزل

وختــه کوڅــه کــې وو هــر لــور لېــوني
اوس مــو د بــره شــو لــو پــه کــور لېــوني

کــه يــې هــر څــو ســرونه پرېکــړه جــابر
ګــوره چــې زېــږي نــوي نــور لېــوني

خدايــه ! محفــل ورځنــې تــش شــو څــه لــه
شــړي مالــت نــه پــه هــر تــور لېــوني

هغـــه د قـــيس د مدرســـې طالبـــان
دلتــه ژونــدي شــولو پــه ګــور لېــوني

هـــادي هغـــو پـــورې بـــه ژاړو مـــوږ
چـــې څـــو يـــادېږي دا څلـــور لېـــوني.

د رڼا نیالګي

هره خوا جان او جانان دی کوه طور دی کوه طور دی
یو بې حده خوږ جهان دی کوه طور دی کوه طور دی

عشــق او وجــد دی مســتي ده د انــوارو دنیــاګۍ ده
چې موسی ورته حیران دی کوه طور دی کوه طور دی

تجلــې مــې د جانــان دي ددې زړه د عــرش لــه پاســه
مینــه مینــه کــن فکــان دی کــوه طــور دی کــوه طــور دی

ستا د وحي نه قربان شم ای د عقل جبرائيله !
لږ خو وګوره توپان دی کوه طور دی کوه طور دی

ميخواره مجنونان وارږه يو له مخې ميزوبان شوه
اوس د مينې امتحان دی کوه طور دی کوه طور دی

دې سرکش ناري جهان ته د مهدي وتل په کار دي
څه ښايسته نوري ارمان دی کوه طور دی کوه طور دی

چا ويل چې د ګران شعر راپرېوتی له اسمانه؟ !
ګرانه ستا زړه څراغان دی کوه طور دی کوه طور دی.

۱۳/۶/۱۳۶۹

ژوبل دردونه

اوښـــکو کـــې د چغـــو تندرونـــه ویښـــولی شـــم
ســـترګو نـــه د کړیکـــو ټـــول خوبونـــه تښـــتولی شـــم

وینـــې، وینـــې چغـــې د شـــېبو مـــې ژوبلـــوي مـــدام
چغـــې د قلـــم نـــه لکـــه وینـــې غورځـــولی شـــم

ته که چاودې پوندې او شکېدلی ګرېوان نه ګورې
زه ژوبـــل دردونـــه د چـــا کلـــه هېرولـــی شـــم

دا ببـر سـرونه وچـې شـونډې او زخمـي هيلـې
تـل د عـاطفې پـه نرمـه غېـږه کـې نيـولی شـم

سـوزند فريادونـه او ويرونـه شـول لمبـه لمبـه
ژونـد د بې احساسـو پـه لمبو کـې سـوزولی شـم

ټـول ګـلان د چغـو پـه وربـل کـې د خـوږې مينـې
ډېـر پـه مينـه مينـه لکـه پېغلـې زنګـولی شـم

ونڅـوه ګرانـه پـه غـزل کـې اورنـۍ چغـې
ژوبـل اميدونـه پـه نغمـو ټکـورولی شـم.[1]

(۱) د هيلو ګودرونه، ۱۳۶۵ل کال، د ليکوالو اتحاديه، ۱مخ.

د نور وږی

راشه زما،
د سوځېدلو امیدونو،
د باغچې
مړاو غوټېو باندې
د خپلو سترګو د موسکاوو
د عطرونو پرخې
په شېبو وروه
چې مې د هیلو ګلان
د نور د وږو
نوراني لارو کې

د غوړېدو په خاطر
ستا د موسکاوو سپينې لارې څارې
راشه زما،
غېږه کې وغوړېږه.
هر مازيګر
د لمر د شونډو په رنګ
د سره شفق په مخملينه پاڼه
ستا د بدن پرتابلو
د خپلې مينې انځورونو سره لوبې کوم
ستا د تابلو په غنمرګ بستر کې
ستا پر وربښمينو مړوندونو باندې
د ستا د زلفو د عطرونو شال پر سر غوړوم.

۱۳۶۸ل کال، سلواغه

د ځنګل جنازه

دا راټول شوي لوګي
پر خپلو سترګو اوږو
غوا ړي زموږ د کليوالو د ځنګل جنازه يوسي چېرې؟
د تورو وربځو شاته،
هلته چې ستوري د سپوږمۍ کاله کې
نور د ځنګل د شينکو ونو د شنو پاڼو شنه بويونه اوربدلی نه شي
اسمان نو چاته غوړوي لمنه؟
دا لمر ليدی شې که نه؟
په خپلو سپينو وړانګو؟
د کومې مينې مرثيې غږوې؟
توتکې زېری د سپرلي راکوي
خو لا په شونډو کې يې
مات شوي نه دي د سکوت مهرونه.

پروین فیض زاده ملال

پردی ساقي

کوځه هغه ده خو صنم نه شته
د زړه پرهر ته مې ملهم نه شته
رانجه ژړېږي د بڼو پر څوکو
چې د جانان مې پرې قدم نه شته
د شونډو پانې شولې ترمې ترمې
ساقي پردی، دی څه یې غم نه شته
سپوږمۍ غمجنه شوه پر بام نه راځي
د ځلېدلو یې پرتم نه شته
کږه وږه لکه د ځانګې شومه
سپرلی بیده د وږو دم نه شته.[1]

۱۳/۵/۱۳۶۷

(۱) ژوندون مجله، ۱۳۶۷ ال کال، ۴ګڼه، ۵۰مخ.

د محبت ګلونه

ما د الفت ځولۍ ځولۍ ګلونه
د عقیدت له باغه بیا راوړي
بیا مې ګېډۍ جوړې د سرو ګلو کړې
ستا په پټکي په خپل وربل کې یې ږدم
پاتې ګلونه به غونچې غونچې کړو
د چا په دواړو پښو کې د دې غونچو ګېډۍ ګېډۍ به کېږدو
بیا به په ګډه ورشو
هغه مالي ته چې ګلونه کري
د همدردۍ او وفا د صداقت او مینې
خواږه تخمونه کري
موږ به په ګډه ورته سلام ووایو
ته د پټکي ګلونه زه د وربل ګلونه
سره جوړه به یې کړو

د زړه له کومې به يې د هغه پښو کې کېږدو
بيا ورته وبه وايو
مالي ګلونه کره په هغو زړونو کې چې
د ښارو دښتو په شان وچې سپېرې پرتې دي
ددغو کلکو زړونو ددې سپېرو ډاګونو
هوا بدله کړه ته فضا بدله کړه ته
ورته رڼا وبښه د رنګارنګ ګلونو
بيا به په ډېره مينه
د هغو زړونو ښارو دښتو نه به
د محبت له ولې اوبه په لپو راوړو
بيابه خړوب شي هغه
په کې به وتو کېږي د محبت ګلونه.[1]

۹/۵/۱۳۶۵

(۱) لوپته، ۱۳۶۷ل کال، د ليکوالو انجمن، ۸-۹ مخونه.

صفیه صدیقي

د حقیقت ډولۍ

سترګې مې ستا د سترګو
د شنه اسمان په زړه کې
د وفا ستورې ګوري
زما د سترګو زړه کې
د امیدونو غوټۍ
په نخښدلو شولې
د شنه اسمان په شاوخوا سیمو کې
غمازې وربخې راغلې
څو د باران پلمه شوه جوړه ورته
زما له سوي زړه نه

یوه سیلۍ پاڅېده
لاړله نېغه د اسمان زړه ته ورننوته
خو بیا یې ولیدله چې
نرۍ، نرۍ باران را وورېده
هغه ګلبوټي د غوټۍ شول خړوب
ګلان یې وسپړېدل
بیا د خیالو ناوې مې
د حقیقت ډولۍ کې
د واقعیت لوېې وراوې سره
د نوي ژوند په کاله ننوته.[1]

(۱) اخبار هفته، ګڼه ۲۵، ۱۳۶۹ل کال.

تاج محمد یاري

غزل

زما د اوښکو د محل خمونه مه ماتوه
د غم فنا د میکدې جامونه مه ماتوه

ګوره ټوټې به یې ونه نیسي کوشېر د عذر
په سرو منګولو کې نیولي زړونه مه ماتوه
پرېږده مالي چې لږ د ګلو ننداره وکړمه
د زړه په سر کې مې اغزي غمونه مه ماتوه
د ښه نظر په خاطر تل درځي د سر په سترګو
د هیلو بڼ کې د احساس ښاخونه مه ماتوه

ماته ښې یادې دي(یاري) ستا ټولې کړې وعدې
په یارانه کې دې هېڅ وخت لوزونه مه ماتوه

زرین انځور د هېواد ځوان نوښتګر لیکوال دی. سره له دې چې د لیکوالۍ زیاته برخه یې پر کره کتنې، کیسه لیکنې او څېړنې متمرکزه د ه، خو په وروستۍ لسیزه کې یې زموږ شعر ته د یادونې وړ خدمت کړی دی او کله کله شعر هم لیکي، دلته یې یو ټوټه شعر ددغې مجموعې د ښه اختتام لپاره راوړو.

ټولو ته په مینه
زرین انځور

مخه ښه

یو ه شېبه ده
عجیبه نه ده، یو غزل د جدايۍ دی
یو غمګین شانته پرتم دی
عجیبه ده،
را ورېږي د وصال له شنه اسمانه تندرونه
او لګېږي،
پرې لګېږي د مینو ټول ناخواله امیدونه
خدایه خیر کړې، خدایه خیر کړې
یو ه شېبه ده،
شېبه نه ده، د یو عمر پیلامه ده
یو عجب ټکی د کرښې

ورپسې بله ليکلې
خو لوستل د دغې کربنې
لا يې بله تماشه ده
هلته پټه
د سرسام زمان د پاڼو هديره ده
بې لوستلو ډېرې پاتې
ناليکلې ډېر سپينې، سپينې پاڼې
دا شېبه، دا سې شېبه ده
شېبه نه ده هديره د يو ارمان ده
زما دا شېبه ناخوښه، دا عجيبه شان لحظه ده
لکه تې خور ماشوم جدا چې شي په زور د مور له تې نه
او رباب يو ځوک راغلا کړي د ادم له خوږې غېږې
او يا لاړه ترې درخو شي، منډه وکړي
يا دنيا خوږه کيسه لا ختمه نه وي
چې يې ژبه ورګونګې شي
هر څه پاتې شي نيمګړي
يا يو خوار د بوډۍ زوی وي
يو مين وي
يوه ناوې يې په مينه وي راوړې
لا يې لاس نه وي وروړی

چې له خوب څخه راویښ شي
ړنګه بنګه یې دنیا شي د خیالونو
دا شېبه داسې شېبه ده
د ګونګې رباب نغمه ده
د بوډۍ شپې اسره ده
چې پرته وي څنګ‌دن ته
یوه ړنګه شان لحظه ده
چې خبره په کې نه شته
خو له ورایه
د یو لاس یو اشاره ده
خدایه خیر کړې !
خدایه خیر کړې !

۲۵/۵/۱۳۶۸

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیا ته راغلی دی. دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لیسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نومورې لیسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

کې د ماستري دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، د دې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا د دې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

خوا ترسره شول استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو(UNAMA) استاد یون ته ورانديز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکاډیميکو ال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د ځرګندیدو له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

- هیلۍ	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
- نیمګړي ارمانونه	د حیران شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد	د سیمینار د لیکنو ټولګه	دویم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات	د استاد الفت نثرونه	دریم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري	د اسحق ننګیال شعري منتخبات	دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستار تره کي اثر	دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر	دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر	دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر	د اماراتو یونلیک	دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی	د اروپا یونلیک	لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو	د امریکا یونلیک	لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه	دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری	دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود	دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه	دویم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت	شپږم ۱۳۸۷

- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- ببرنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنۍ سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او وسبلې هیله لرم.

په درناوي

وفا الرحمن وفا

کابل - افغانستان

DəLawuno Fasəl

(The season of Reaping)

The collection of Pashto Poems

Collected
By:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-02-0
9 789936 500020 >

د خپرونو لړ: (۳)